

Ujvárossy László

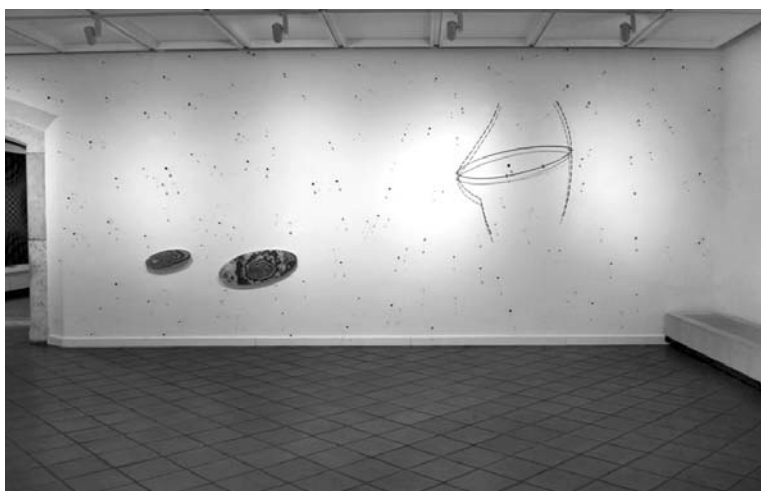
Vincze Ottó határvonalai

Galéria

Mélyi József a következetes, de „sokproblémás” művészi kvalitással jellemezte Vincze Ottó művészetét. Azt írja róla, hogy „minden művében vagy műcsoportjában újabb és újabb kérdéseket vet fel, és adott esetben ezekre próbál választ találni. Ha tekintetünket tovább fókuszáljuk, kiderül, hogy az életművek egy csoportját úgy jellemzi a sok probléma, hogy azok valamilyen láthatatlan szállal egy központi kérdéshez vagy kérdéskörhöz kötődnek.”¹ A szállakat mozgató erő, mely Vincze Ottó rendszerét is mozgásban tartja, „az emberi test és az őt körbeölelő szellemi-testi világ közti határvonal megfogalmazására irányul”². A tíz éve íródott fenti sorok is azt bizonyítják, hogy sokoldalú intellektuális vizuális művésze van szó, akinek kísérleteit mély gondolatiság övezi.

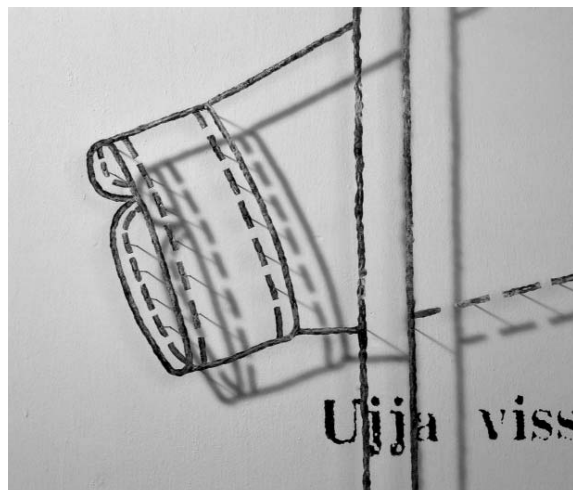
A kezdeti konstruktivista hagyományokra támaszkodva visszafogott, minimalista formakészlettel alkotó művész a '90-es években elhagyja a táblakép kétdimenziós felületét és kilép a harmadik kiterjedésbe, a valós térbe, ahol a mai napig főleg installál. Alkatára jellemző a letisztult, szinte

Ujvárossy László (Ditró, 1955) Munkácsy-díjas vizuális művész. A Partiumi Keresztény Egyetem tervezőgrafika tanára, az egykori Kelet-Nyugat, majd a Várad grafikai tervezője. Kutatási területe a vizuális kommunikáció, ebben a témakörben négy könyve jelent meg.

Egy csillagkép mellbősége, 1997
fém, gombok, fotó,
350 x 430 x 10 cm

Varrólecke I, 1997, részlet,
fém, flexkorongok,
150 x 300 cm

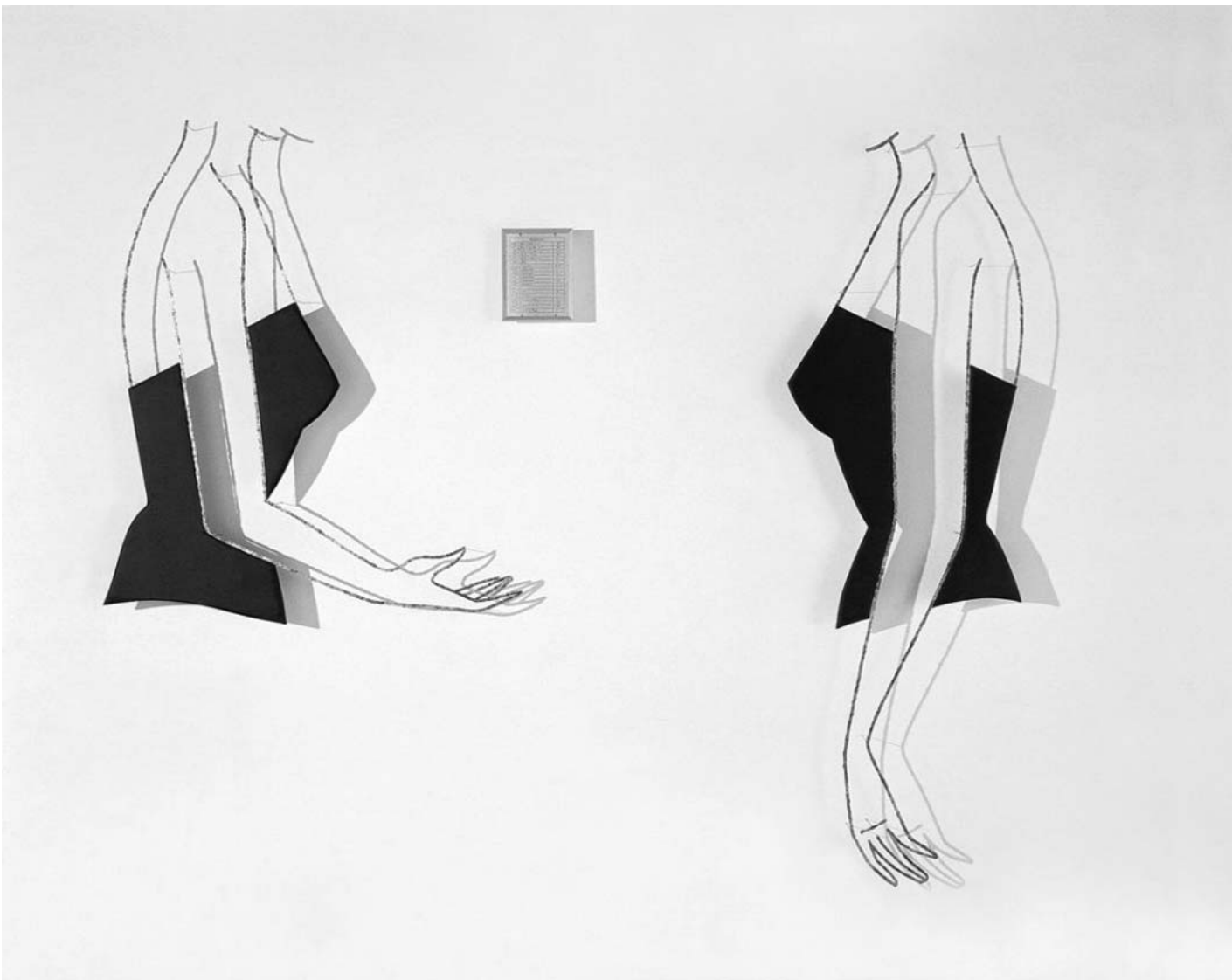

56

1. Mélyi József: Felfüggesztett idő. In Vincze Ottó: Installációk, képértelmezések 1999–2004. Installationen, bildauslegungen 1999–2004.
2. Uo.

*Aktív mozgalmi viselet, 1999
fém, nylon, fotó, 200 x 260 cm*

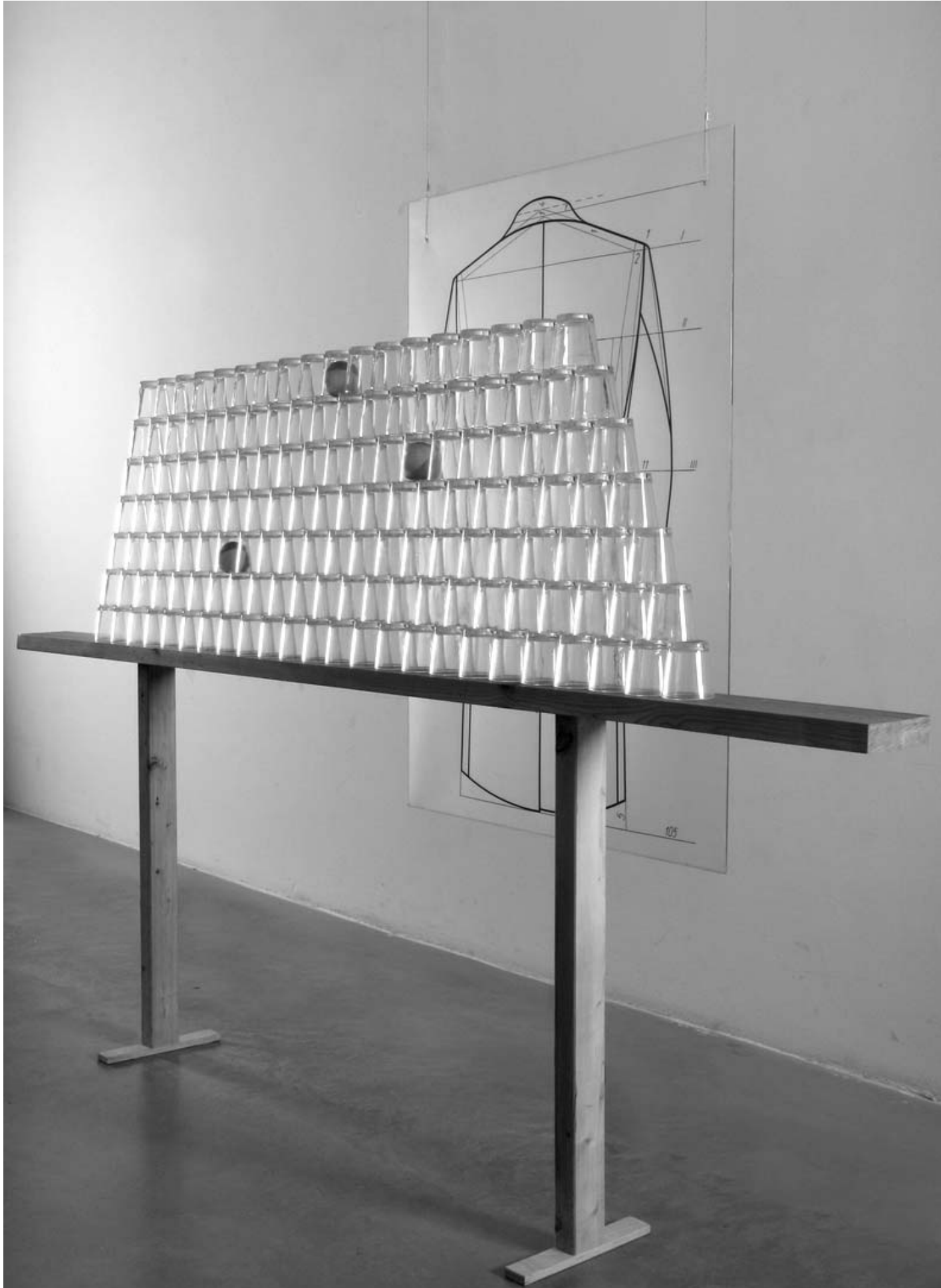

jelszerű kollázs-összerakás és mondhatni konceptuális indíttatású észjárás, melynek sokáig fontos alkotóeleme a talált tárgy volt, mint az '50-es évekből ismert *A női ruha szabászati szerkesztésének nagyipari módszerei* című tankönyv felnagyított szabásmintái. A művész egy interjúban említi, hogy édesanyja sokat varrt és „számolatlanul heverték ott-hon a szabásminták”, s ezeket mint grafikai elemet helyezte metafizikus festészetre emlékeztető művészeti kontex-

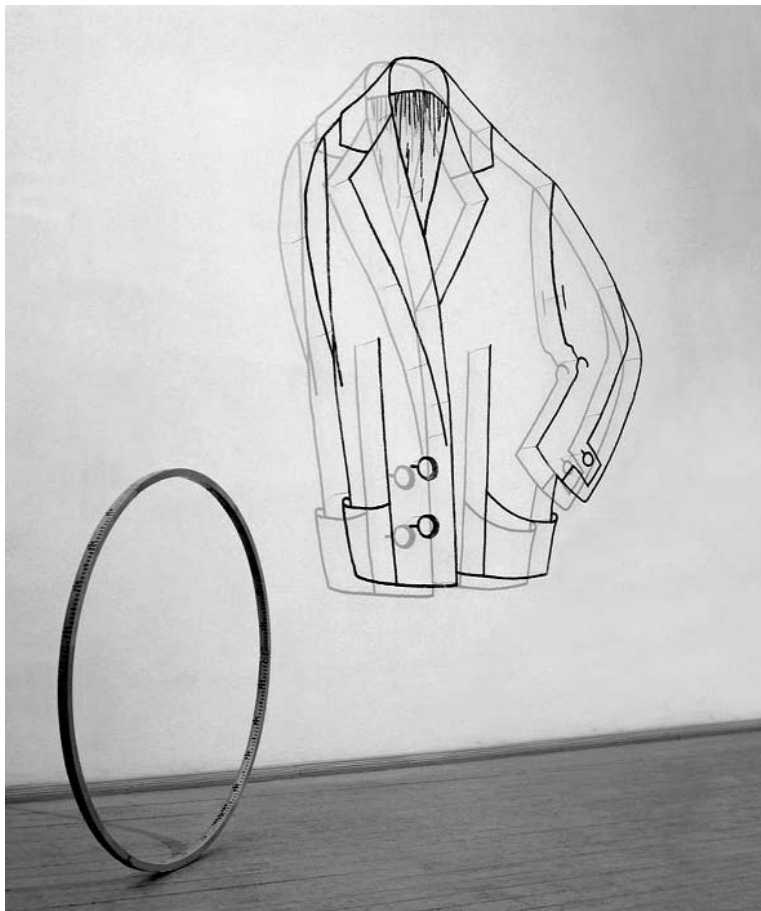
tusba. A ruhaszerkesztési modellt törékeny ónhuzalból kalapálta (lapította), és az így nyert „képet” fel függesztette a faltól tíz centiméternyi távolságra. Ennek eredményeként a fémvonalrajz megvilágítva az árnyékával megkettőződik és a néző mozdulatai által mozgókép-érzetet

Magyarázat, 1998
fa, fém, impregnált textil, papír,
üveg, hang, 180 x 218 x 10 cm

Rögzített dobások, 1994
asztronon, fa, üveg, üvegpohár,
zsonglőrlabda 260 x 270 x 120 cm

kelt a látogatóban, lásd: *Munkaruha II.* (1994), *Varrólecke I., II.* (1997), *Szezonális Vénusz* (1998), *Aktív mozgalmi viselet* (1999) című műveit. A címek elgondolkodtató, olykor ironikus humora kiegészíti a narrációmentes látványt. Például a *Magyarázatban* impregnált textilbe borított két karcsú női sziluettet állít egymással szembe a művész, és egy berámázott – szabóknak írt – magyarázatot tartalmazó nyomtatványt hangszközzel egészít ki; a felolvasott szocialista re-

cept útmutatása szerint a jó és szép ruha alapját a „tudományosan kidolgozott, lehetőleg tökéletesített szabásminta” tervezése adja.

Életművének ebben a szakaszában Vincze Ottó ügyesen egyensúlyoz a már említett nagyított szabásminták és a

Mérettartó mozzanat, 1997
fém, méterrúd,
270 x 320 x 100 cm

művészettől ugyan idegen, de a szabás-varrástól egyáltalán nem idegen egyéb anyagok – mérőszalag, méterrúd, a falon szétszórt, csillagkép-ként installált, drótra erősített gombok – között. Lásd a Nemzeti Galériában látható *Egy csillagkép mellbőrsége* (1997) vagy Budapesten az idén bemutatott *Dada és szürrealizmus* kiállításon szereplő, *Hordozható csillagkép* (1997) című, fekete belső terű láda objektjét, melyekben a '90-es évek munkásságának tömör összegzését látom. Tárnya nem véletlenül kerülhetett a szürrealizmus fókuszába, hiszen az egymástól idegen hétköznapi használati dolgok illesztésével önkéntelenül is a dadaista vagy szürrealista művészelődöket juttatja eszünkbe. Összeszerelt installációival, a flex-vágó korong, homokfúvott üveg, fa, asztronon egymás mellé helyezésével, vagy a *Rögzített dobások* című munkában – a ragasztott vizespoharakba zsonglőrlabdákat szorított – ugyancsak követi a fenti módszert. Ellenben ha csak ebből az aspektusból közelítenénk meg Vincze Ottó munkáit, akkor pusztán az érzékelhető felszínig jutnánk. A mélyrétegek racionális boncolásának elkerülésére pedig éppen az alkotó kéri a művészeti író, Kassákot idéző 2010-es alkotásával: „Művészetről beszélni annyi, mint víz alatt énekelni.” Na, itt tételesen feladja a leckét, hiszen a MOM Park vízmedencéjében elhelyezett Molnár Ani Galéria projektben a kiállított nagyméretű fémlapból kivágott idézet process art törekvés, a mondat oxidálódott, színt váltott, sőt idővel értelmét veszített, olvashatatlan

ronccsá zsugorodik, érvényesül a metanyelvi funkció, a helyzet illusztrálására hanganyagot is kapunk.

A víz motívum, akár az idő, nem idegen Vincze Ottó munkásságától. Először a *Rögzített dobásokban* (1994), majd az *Esőváró* (1997) című szabadtéri land artban találkozhatunk vele. Itt Tübingia mezejének szabad ege alá a vízszintes térbe kétszáz földbe szúrt fémpálcára vízzel töltött

fel, mint a *Lehet, hogy esni fog?* (2008) vagy az *Alkalmi homlokzatsmink* (2010) installációk esernyő motívumai, a *Kognitív mentésben* (2010) használt mentőöv elemei. Budapesten, az Infopark ingatlanbefektető cég Dunára néző „A” épületének átiumos terében a *Pionír lendület*

üvegpocharat ragasztott. Fénylő harmatcseppekhez hasonló látványban lehetett része annak, aki láthatta e monumentális alkotást. Pályája elején, a hosszabb korszakon áthúzódó szabásmintái a falról fokozatosan lekerülnek (*Nővérszoba*, 2002) és az ezredforduló után helyüket újabb, vízhez kapcsolódó kifejezési eszközkészlet használati tárgyai váltják

(2011) című térinstallációjával, a kék-piros színű bóják belógatásának ritmusával egy magyar vonatkozású technikatörténeti eseménynek állít emléket. A kék színű úszóbójákra egy-egy betűt írt fel; e betűk összeolvasva a Hableány gőzös nevét ad-

Hordozható csillagkép, 1997
gombok, fa, fém, papír, üveg,
37 x 58 x 67 cm

ják, azét a hajóét, amellyel Széchenyi Ödön 1867-ben Budapesttől Párizsig utazott: a Duna, Rajna, Majna, Szajna folyókon haladva összekötötte a kontinens keleti felét a nyugattal. Itt is egyfajta szimbolikus, gesztusértékű művészetlátásról van szó, amely – az alkotó elmondása szerint – a '90-es évek közepétől munkáit az ún. érzéki koncept gyűjtőfogalmába sorolta. Ez is arra utal, hogy művei mindkét alkotói habitust egyszerre sugározzák. Vincze Ottó

Az újabban kialakított szabadtéri vagy fedett környezetű térberendezéseit inkább a kiválasztott térre komponált azonos tárgyak ritmikus ismétlése, belógatása, függesztése és e művek címe tartja feszültségben. A váltás ellenére ezek az alkotásai is ugyanolyan visszafogott, rafinált

vallja, hogy az alkotási folyamatban „érés időre van szükség, aminek köszönhetően letisztul, kikristályosodik a megoldás végső fázisa”.

*Esőváró, 1997
szabadtéri installáció,
fémpálca, 200 db üvegpohár*

Lehet, hogy esni fog? 2008
installáció, Paksi Képtár
600 x 1500 x 65 cm

„Mint víz alatt énekelni” 2010
térinstalláció, Molnár Ani Galéria
projekt, MOM Park, Budapest

formai egyszerűséggel, rendszerességgel és monokróm színhangulattal bírnak, mint a korábbiak. Ellenben ezekben egyre jobban felerősödött egyfajta fogalmiságra való törekvés és az az igyekezet, hogy reagáljon a társadalmi környezetben kialakult kulturális változásokra. Bizonyítékul olvassuk a művésznak a debreceni Déri Múzeum *Et Lettera – Képeket írni, szavakat rajzolni* című, 2012-ben rendezett kiállítására készített *Relatív szerencse* című alkotása argumentumát:

„A debreceni Déri Múzeum kupolatermének kör alakú termében elszórt rendezetlenségben hat darab méretes dobókockára emlékeztető kubust helyeztem el. A kockák két oldalukon módosított, egyébként pöttyökkel ellátott, egyszínű, homogén tárgyak. A rendhagyó oldal egy múzeum sematizált piktogramját mutatja, emlékeztetve a közúti tájékoztató táblákról jól ismert jelre. Az ily módon létrejövő tárgy ötvözete egy méretes dobókockának és egy makett méretű, emblematikus múzeumépületnek. A kockák játékos összevisszaságban találhatóak a padlón, mintha épp most gurultak volna ki egy képzeletbeli játékos kezéből. A terem szélén elhelyezett, az épülethez tartozó padok nem látható játékosok jelenlétét feltételezik. A burkolat mintázata pedig ismeretlen szabályokat sejtető játékmezőként értelmezhető az új kontextusban. A körben található négy pad bársonyos tapintású plüss huzatára hamuval írtam fel egy-egy szót. A szavak a múzeumi törvényben rögzített

Pionír lendület, 2011
térinstalláció, Molnár Ani Galéria projekt,
Infopark, Budapest

alapfunkciókat formázzák, úgymint: gyűjtés; megőrzés; kiállítás; publikálás?. Elképzelésem szerint a munka nem csak formai szempontból igazodik az épületrész fizikai paramé-

tereihez, hanem helyzetspecifikusan, a közelmúltban végbement felújítási munkák okozta anomáliára is reflektálni kíván. Minden dobókocka egyben egy múzeumépületet is szimbolizál, melynek sorsa a kiszámíthatatlan, hazardírozós játék szeszélyei szerint alakul”³.

Relatív szerencse, 2012
térinstalláció, Déry Múzeum, Debrecen